

N:o 36.

Ank. till Riksd. Kansli den 25 Febr. 1874, kl. 11 f. m.

Kongl. Maj:ts nådliga Proposition till Riksdagen, angående anvisande för år 1875 af extra anslag till anskaffande af rörlig materiel å Statens stambanor: Gifven Stockholms Slott den 20 Februari 1874.

Sedan Styrelsen för statens jernvägstrafik i underdänig skrifvelse den 18 December 1872 redogjort för nämnda trafiks behof af tillökning i den rörliga materielen samt beräknat, att för anskaffande af ny, under åren 1873, 1874 och 1875 behöflig, materiel erfordrades, utöfver det belopp af 1,300,000 R:dr, hvilket Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader hade att af anslaget för byggande af Norra och Östra stambanorna tillbandahålla Trafikstyrelsen, ytterligare Fyra millioner Riksdaler; har Riksdagen, jemlikt underdänig skrifvelse den 21 Maj 1873 angående regleringen af utgifterna under Riksstatens sjettem hufvudtitel, med bifall till Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, för anskaffande af rörlig materiel vid statens jernvägar beviljat Fyra millioner Riksdaler samt deraf för innevarande år anvisat 2,400,000 Riksdaler.

Nu har Styrelsen för Statens jernvägstrafik under den 16 i denna månad inkommit med underdänig skrifvelse, hvilken såsom bilaga åtföljer denna proposition och hvari Styrelsen, jemte anförande af de förhållanden, hvilka föranledt dertill, att framställning om anvisande för år 1875 af den ännu icke till utbetalning anvisade återstoden, 1,600,000 R:dr, af redan beviljade Fyra millioner först nu

framkomme, dels gjort sådan framställning, dels ock, med förmälan att, utöfver hvad i Styrelsens skrifvelse den 18 December 1872 beräknats, ytterligare åtta lokomotiv och fyra hundra godsvagnar, motsvarande en ungefärlig kostnad af 1,400,000 R:dr, borde och, om nödiga medel därför anvisades, äfven kunde under år 1875 anskaffas, i underdanighet hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes för nämnda ändamål af Riksdagen ytterligare äska ett belopp af 1,400,000 R:dr.

Trafikstyrelsens omförmälda memorial innefattar jemväl yttrande öfver en af fullmäktige för Göteborgs handelsförening den 10 i denna månad inkommen och till Styrelsens utlåtande remitterad underdanig framställning, hvori nämnde fullmäktige fästat Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på det för en sund utveckling af handelsnäringsen särdeles hindersamma förhållande, att afsändning af gods, lemnadt till befordring med bantåg å statens jernvägar, esomoftast under lång tid fördröjes till följd af bristande transportmateriel. Rörande de deraf härflytande olägenheter anföra fullmäktige, att till följd af öfverklagade förhållande, och då i nådiga reglementet för trafiken å statens jernvägar af den 4 April 1862 icke finnes bestämd någon viss tid, inom hvilken fullständigt angifvet och aflemnadt gods borde befordras, icke allenast afslutande af aftal, afseende leverans af varor å bestämd tid vid jernvägsstation, betydligt försvarats, utan ock för handel och näringar uppstått rubbningar, hvilka haft ytterst menliga följder; att sålunda t. ex. arbetet vid industriela inrättningar mångenstädes måst för någon tid helt och hållet eller delvis inställas, till följd deraf att, på grund af bristande transportmateriel å statens jernvägar, nödigt kolförråd under en längre tidrymd ej kunnat vinna befordran, samt att förluster uppkommit derigenom, att varor, som varit underkastade hastiga prisförändringar, ej kunnat genast efter aflemmandet blifva transporterade; att osäkerheten för så väl afsändare som emottagare angående tiden, då lemnadt gods kunde förväntas anlända till destinationsorten, inverkade särdeles hämmande på affärslifvet; samt att mångfaldiga vore de klagomål i dessa afseenden, hvilka föranledt fullmäktige att i underdanighet för Kongl. Maj:t framhålla vigten deraf, att numera, då nya transportvägar tid efter annan öppnades, det rika näringslif, som dy-medelst börjat uppblomma, ej måtte varda hämmadt derigenom, att tillräcklig materiel för transport å dessa vägar ej förefinnes. På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och med afseende å denna för fosterlandets handel och näringar viktiga angelägenhet hemställa fullmäktige, att Kongl. Maj:t täcktes anbefalla vidtagande af åtgärder för afhjelpande af den förhandenvarande bristen å transportmateriel vid statens jernvägar.

Hvad sålunda förekommit har Kongl. Maj:t tagit i öfvervägande, och enär, med afseende å hvad Styrelsen för statens jernvägstrafik i ämnet anført, antagas måste, att för anskaffande af nödig materiel vid statens jernvägar erfordras, utöfver de af Riksdagen sistlidna år för sådant ändamål beviljade 4,000,000 R:dr, ytterligare 1,400,000 Kronor, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att, jemte det den ännu icke anvisade återstoden af omförmälda 4,000,000 R:dr, eller En Million Sex Hundra Tusen Kronor, till utbetalning under år 1875 anvisas, ytterligare för nämnda ändamål bevilja ett extra anslag för samma år till belopp af En Million Fyra Hundra Tusen Kronor.

Handlingarne i ärendet skola vederbörande Utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Axel Bergström.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Efter det styrelsen för statens jernvägstrafik genom underdånigt memorial af den 18 December 1872 redogjort för Eders Kongl. Maj:t angående behofven af rörlig materiel under åren 1874 och 1875, för så vidt dessa behof kunde under då varande förhållanden beräknas, samt med anledning häraf underdånigst föreslagit, att ett extra statsanslag för anskaffning af dylik materiel måtte af Riksdagen äskas, har Eders Kongl. Maj:t genom nådigt Bref af den 30 Maj 1873 täckts meddela Styrelsen, att Riksdagen för anskaffande af rörlig materiel vid statens jernvägar beviljat 4,000,000 Riksdaler samt deraf för år 1874 å extra stat anvisat 2,400,000 R:dr.

Beträffande behofvet för år 1875 får Styrelsen nu i underdånighet anföra följande:

Redan i ofvan åberopade memorial har Styrelsen antydt svårigheter, som mötte vid ifrågavarande anskaffning derutinnan, att både inhemska och utländska verkstäder redan antagit så många anbud

på tillverkningar, att ytterligare förbindelser från deras sida att utföra beställningar för statens jernvägstrafiks räkning icke kunde tillförsäkra denna trafik att erhålla materielen inom på förhand utsatt tid. Kännedomen härom måste naturligen inverka på Styrelsens ofvanberörda förslag rörande medels anvisande, och Styrelsen ansåg sig äfven af nu angifna orsak böra inskränka detta förslag till det minsta möjliga.

För att erhålla visshet om hvad statens jernvägstrafik i för handen varande fall kan hafva att påräkna från utländska, väl kända verkstäder under åren 1874 och 1875, har Styrelsen uppdragit åt sin ledamot, Öfverdirektören Almgren, att på stället taga kännedom om nämnda verkstäders förmåga att ikläda sig förbindelser om leverans af rörlig materiel; och har Styrelsen från bemälda Öfverdirektör emottagit sådana underrättelser, att Styrelsen numera med säkerhet tror sig kunna erhålla, om behofvet så fordrar, ett vida större antal lokomotiv och vagnar under detta och nästföljande år, än hvad Styrelsen hittills vägat förutsätta. Den öfverallt inom utlandet mycket stegrade trafiken och deraf följande kraf på transportförmåga hos jernvägarne hafva nemligen framkallat utvidgningar af äldre verkstäder för jernvägsmateriel och anläggningar af nya. Äfven inom Sverige har, enligt hvad Eders Kongl. Maj:ts redan är bekant, samma förhållande inträdt, och Styrelsen får i detta afseende underdånigst erinra om bildandet af det nya Atlas-bolaget samt ombildningen af Malmö mekaniska verkstads bolag.

Då Styrelsen nu går att afgifva underdånigt förslag om anvisande af medel till auskaffning af rörlig materiel under året 1875, behöfver Styrelsen sålunda ej taga i öfvervägande möjligheten deraf, att behofvet af ny materiel ej skulle kunna fyllas af brist på tillverkningsförmåga hos verkstäderna.

Trafiken å statens jernvägar har i en grad, som är lika öfverraskande som glädjande, vuxit så, att bruttoinkomsten för 1873 med icke mindre än 3,700,000 R:dr, eller med 46 $\frac{1}{4}$ procent, öfverstigit den för samma år beräknade. Men om detta förhållande ingifvit de bästa förhoppningar om stambanornas framtid, har det dock framkallat allvarliga bekymmer med afseende å dessa banors förmåga att befordra all den trafik, som erbjuder sig. Styrelsen har visserligen lyckats från utländsk verkstad få kontant inköpa 2 stycken lokomotiv, som af en händelse varit till salu, samt från så väl trafikerade som under byggnad varande enskilda jernvägar få hyra tills vidare både lokomotiv och vagnar, och Styrelsen har sökt på hvarje upptänkligt sätt tillgodogöra disponibel materiel; men den utomordentligt stegrade tra-

liken i förening med de ofördelaktiga förhållandena med afseende å vederbörande verkstäders tillverkningsförmåga har dock vållat en brist på både lokomotiv och vagnar, som med skäl må kallas beklagansvärd och, så vidt möjligt är, för framtiden måste undanrödjas.

Men icke nog härmed. Sedan Styrelsen afgaf sitt ofvan åberopade förslag till anskaffning af ny materiel, hafva arbetena på nya jernvägar, både statens och enskilda, fortskyndats så, att dessa vägar blifva öppnade för trafik flera år före den beräknade anläggningstidens slut. Särskildt får styrelsen i detta afseende erinra om Östra stambanans och den Norras till Storvik fullbordande före den tid, som kunde antagas, då Styrelsen framlade nämnda förslag, samt att denna tidigare fullbordan i väsendtlig mån inverkar på behovet af materiel under 1875, och, beträffande fullbordandet af enskilda jernvägar, hvilkas anläggning numera bedrifves i en ojemförligt mycket större skala, än statens, må framhållas nödvändigheten för stambanorna att vara färdiga att tillgodogöra sig den nya rörelse, som på en gång, och förr än man kunnat vänta, framträder, då dessa banor öppna sig för framfärdseln.

Under sådana förhållanden kan Styrelsen icke stanna vid det förslag, hon redan afgifvit. Den minsta mängd rörlig materiel, som, utöfver redan anmaldt behof, måste under 1875 anskaffas, är 8 lokomotiv och 400 godsvagnar, motsvarande en ungefärlig kostnad af 1,400,000 R:dr, och om Styrelsen icke nu tager i beräkning hvad som för året 1876 kan komma att ytterligare behövas samt med anledning häraf framlägger förslag äfven för det året, så är det derföre, att tillverkningsförmågan hos verkstäder för jernvägsmateriel numera höjt sig så mycket, att Styrelsen anser sig kunna åtminstone vid utländska verkstäder inom ett års förlopp få beställningar utförda; hvar dan det låter sig göra att se tiden an och under 1875 års riksdag göra de framställningar i för handen varande ämne, som då kunna blifva nödiga.

Styrelsen, som vid afgifvande af underdånigt förslag till utgiftsstat för 1875 icke var i tillfälle att bedöma utsigterna för tillverkning af rörelsemateriel under närmast följande år och således icke kunde närmare uppgifva de tider, då medel till anskaffning häraf borde göras disponibla, har i nämnda förslag icke ansett sig böra upptaga det redan beviljade, men ännu icke anvisade, beloppet för sådan anskaffning, 1,600,000 R:dr; men då Styrelsen föreställer sig, att, om ytterligare medel skola göras tillgängliga för i fråga varande ändamål, dessa, såsom förut skett, lämpligast anvisas i form af extra statsanslag, så får Styrelsen, under åberopande af hvad hon för öfrigt i detta

ämne nu anført, underdånigst hemställa, att Eders Kongl. Maj:t hos Riksdagen måtte äska:

dels att af det vid 1873 års riksdag beviljade belopp för anskaffning med statsmedel af rörlig materiel vid statens jernvägar, 4,000,000 R:dr, hvaraf 2,400,000 R:dr anvisats för 1874, återstoden 1,600,000 R:dr måtte anvisas att utgå under 1875;

dels att för samma ändamål ytterligare ett belopp af 1,400,000 R:dr statsmedel måtte ställas till Eders Kongl. Maj:ts förfogande.

Under det att Styrelsen i dessa dagar förehaft närvarande ärende, har Styrelsen enottagit en nådig remiss med befallning att afgifva underdånigt utlåtande i fråga om en af fullmäktige för Göteborgs handelsförening gjord framställning i afseende å otillräckligheten af rörelsemateriel vid statens jernvägar.

Då fullmäktiges framställning endast är ett bekräftande af det förhållande med tillgången af materiel, Styrelsen här ofvan påvisat, och då botemedlet häremot icke kan vara något annat, än det Styrelsen redan föreslagit, torde Styrelsens nu föreliggande framställning om ökad anslag till nyanskaffning af materiel tillika få anses såsom underdånigt svar på den härhos återgående remissen.

Styrelsen framhärdar med djupaste vördnad etc.

C. O. TROILJUS.

Stockholm den 14 Februari 1874.

C. Linnell.

*Utdrag af Protokollet öfver Civil-ärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott
den 20 Februari 1874.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern ADLERCREUTZ,
Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena BJÖRNSTJERNA,
Statsråden: BREDBERG,
BERG,
Friherre LEIJONHUFVUD,
WÆRN,
WENNERBERG,
BERGSTRÖM,
Friherre ALSTRÖMER och
WEIDENHELM.

Chefen för Civil-departementet, Statsrådet Bergström föredrog
dels fullmäktiges för Göteborgs handelsförening underdåniga
framställning, att Kongl. Maj:t täcktes anbefalla vidtagande af åtgärder
för afhjelpande af för handen varande brist å transportmateriel vid
statens jernvägar,

dels ock Styrelsens för statens jernvägstrafik memorial af den 14
i denna månad, hvori Styrelsen, jemte afgifvande af utlåtande öfver
omförmälda framställning, i underdånighet hemställt, att Kongl. Maj:t
måtte hos Riksdagen äska ej mindre att af det vid 1873 års riksmöte
beviljade belopp för anskaffning med statsmedel af rörlig materiel

vid statens jernvägar 4 millioner R:dr, hvaraf 2,400,000 R:dr anvisats för år 1874, återstoden 1,600,000 R:dr måtte anvisas att utgå under år 1875, — än äfven att för samma ändamål ytterligare ett belopp af 1,400,000 R:dr statsmedel måtte ställas till Kongl. Maj:ts förfogande.

Enär, med afseende å hvad Styrelsen för statens jernvägstrafik i ämnet anført, antagas måste att för anskaffande af nödig materiel vid statens jernvägar erfordrades, utöfver de af Riksdagen sistlidna år för sådant ändamål beviljade 4 millioner R:dr, ytterligare 1,400,000 Kronor, tillstyrkte Stats-Rådet att Kongl. Maj:t ville föreslå Riksdagen att, jemte det den ännu icke anvisade återstoden af omförmälda 4 millioner R:dr, eller 1,600,000 Kronor, till utbetalning under år 1875 anvisades, ytterligare för nämnda ändamål bevilja ett extra anslag för samma år af 1,400,000 Kronor.

Hvad Statsrådet sålunda enhälligt tillstyrkt, behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och bifalla, samt befälde att nådig Proposition i ämnet, så lydande som bilagan Litt. A. till detta protokoll utvisar, skulle i vanlig ordning till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
Otto W. Seippel.